

Párizs

Szabó Dorottya

DOI: 10.14267/VILPOL2025.04.02

2025. április 12.

Párizs viszonylagos. Olyannyira viszonylagos, hogy nem is tudom, miként tudnék leírást adni róla anélkül, hogy valami máshoz hasonlítanám. Rómát egyszer úgy próbáltam elmagyarázni, mint a várost, ahol a tér dominálja az időt, ahol az elmúlás inkább térben történik semmint időben. Ahogy visszaemlékszem a Rómában töltött 6 hónapomra, pontosan érzem a bőrömon, mit próbáltam kifejezni ezzel a képpel, de azt is érzem, hogy valamelyest kudarcot vallottam abban, hogy szavakká formáljam ezt az érzést. Most, a Párizsban töltött hatodik hónapomban a város viszonylagosságában elmerülve talán sikerült a megtalálnom a megfelelő szavakat Róma vonatkozásában.

Rómában andalogva az ember valamiként a város esszenciájának részévé válik. Rómában édes mindegy melyik utcán fordul be az ember, nincs tétje annak, hogy jobbra, vagy balra tart-e, mivel a város lényegében változatlan. Ezalatt nem azt értem, hogy unalmas és híján van a sokszínűségnek, csupán arra gondolok, hogy az embert nem érheti a csontjáig hatoló meglepetés, mert a várost körbelengi valamiféle metafizikai tér, ami egységbe foglalja az egykori otthonomat a Via Cipriano Facchinetti-n és a város túloldalán elterülő Villa Pamphili-t. Minden, ami e két térbeli pont között elterül, az időben kifeszített változatlanság, és szerettem úgy gondolni erre a változatlanságra, mintha a Kr. e. 8. századi alapítása óta jellemezné a város auráját. Sőt, azt is szerettem elgondolni mindenféle történelmi és tudományos tudatosság nélkül, hogy a Római Birodalom bukása egy alapvetően térben, semmint időben kibontakozott esemény volt. Ezzel szemben Napóleon az idővel szemben szenvedett vereséget, a történelem múlása okozta bukását, ahogy azt Victor Hugo gyönyörűen fejezi ki a Nyomorultakban.

Párizsban sétálgatva minden térben tett lépésnek súlyos, időben is kibontakozó következménye van. Itt korántsem mindegy, hogy az ember mikor és melyik irányba fordul le a Rue La Fayette-ről. Az ember bármennyire igyekszik is meglelni vagy megérteni a város lényegét, az mintha minden alkalommal egy másik utcába szökne az ember karmai közül, a jelen pillanatot megelőző pillanat elavultsága pedig ránehezedik az ember lelkére. És mindez Haussmann megszólalásig hasonló hatalmas épületeinek erdejében történik, ahol az egyformaság csak valamiféle megmagyarázhatatlan illúzió. Megszámálhatatlanul sokszor éreztem azt egy-egy pillanatra, ahogy egy párizsi utcakép kibontakozott előttem, hogy végre megtaláltam, amit kerestem.

Ilyenkor gyermeki buzgalommal hatoltam bele ebbe az utcaképbe, hogy egyé váljak azzal, de amint a határára értem annak, ami pillanatokkal korábban még Párizs metafizikai esszenciájának tűnt, az már valahol máshol tanyázott le, és még csak nyomokat sem hagyott maga után, amik tájékoztattak volna arról, merre vegyem az irányt. Könnyen lehet, hogy ezek a nyomok csak egy igazi flâneur számára felismerhetők, és voltaképpen csak én vallottam kudarcot abban, hogy Párizst egy igazi városi andalgó szemével lássam.

Párizs nem való a magamfajtának, aki olyannyira vágyik valamiféle egybeolvadásra, arra, hogy valami nálánál hatalmasabb erőben elmerülve megmeneküljön a saját lényé elől. Párizs az egzisztencialistáknak való, jazz zenészeknek és az önmagukat napról-napra újratereztőknek, akik képesek szembenézni a lét abszurditásával. Akik minden cselekedetükkel, megválasztott akkordjukkal és megteremtett személyiségükkel saját létüket formálják, ami alapvetően az időben bontakozik ki, semmint térben. Ha még fél évet Párizsban maradnék, minden bizonnyal Isten elgondolásába menekülnék Párizs állandóan változó, a magamfajtának oly' fojtogató ölése elől. Most már értem, apa miért nem szerette meg ezt a várost, amikor egyszer, még a '90es években itt járt.

2025. május 15.

Nem egészen egy héttel azután, hogy beleborzongtam a következtetésbe, hogy Párizs megállíthatatlanul taszít Isten – általam addig még el nem képzelt – karjai közé, egy kedves barátom meglátogatta a francia fővárost. Andalgásai, melyekhez készséggel és örömmel csatlakoztam, célba vették mindazt, amit én magányomban hónapokig kerültem, de legalábbis elszántan ignoráltam: Párizs templomait és katedrálisait. Mindez pedig húsvét hétvégére esett.

Turistaként a templom-látogatásokat egy egészen egyszerű érvvel szoktam lerázni magamról. A tiltakozásom középpontjában az áll, hogy minden templom beltere frusztrál. Emögött a frusztráció mögött minden bizonnyal többféle ok húzódik meg, ezzel nem is érdemes untatni az Olvasót. A lényeg talán az, hogy kísérletet korábban soha nem tettem arra, hogy leküzdjem ezt a frusztrációt, most viszont az általános és mindennapos szorongásaim okán egy olyan helyzetben találtam magam, amiben minden, ami egy templom belterén kívül terült el, hasonló mértékben frusztrált, így aztán a korábbiaknál jelentősen kisebb erőfeszítést igényelt, hogy átlépjem egy templom küszöbét. Ehhez természetesen szükségem volt arra, hogy a barátom által egyáltalán eszembe jusson, hogy egy templom küszöbe számomra is átléphető.

Nem tartott sokáig, hogy ezen a napfényes hétvégén megbabonázzanak a párizsi katedrálisok festett üvegablakain beszűrődő fénykavalkádok. A magamfajta persze egyszerűen csak abban leli örömét, hogy a padlóra vetett fény különböző árnyalatokban pompázik, illetve, hogy az egész épületet betölti ezen árnyalatok szinte észrevehetetlen forgataga, az már viszont meghaladja képességeit, hogy meghallja a templom csöndjében a történetet, amit a fény mesélni szeretne a látogatónak. Két és félnapi templom-járást követően a barátom visszavonatozott Leuven-be húsvét vasárnap, én pedig ismét magamban jártam Párizs utcáit.

Aztán Ferenc pápa meghalt másnap reggelre. Hogy Jorge Mario Bergoglio mit tett, mit nem tett, mit képviselt és mit utasított el, csak felületesen tudom, így aztán meg sem próbálok a krónikás szerepében feltűnni. A magamfajtnak – különösképp a generációm hasonszőrűinek – Ferenc pápa egy adottság volt, és ezzel együtt egyfajta kényelem. Ferenc pápasága alatt nem kellett különös figyelmet fordítanom a katolikus egyházfő megnyilvánulásaira, hiszen bízhattam abban, hogy ezek a megnyilvánulások továbbra is a tőle megszokott erkölcsi vonalak mentén alakulnak. Ferenc halálával viszont keletkezett egy úr, egy olyan úr, ami talán sokunkat egyfajta odafordulásra ösztönzött. Engem épp egy olyan pillanatban, amikor még a festett üvegablakok hipnotikus hatása alatt voltam.

Amikor végre úgy döntöttem, hogy próbát teszek Isten elgondolására, a lépteim a gótikus katedrálisok tengerében egy neoklasszikus templomhoz vezényeltek, amit bizonyára azért választottam magamnak, mert a római Pantheonra emlékeztetett. Aztán életemben először azon kaptam magam, hogy a belső monológomat egy általam ismeretlen Istenhez intézem és zavarba esek attól, hogy nem tudom, miként szóljak hozzá. Mindenesetre már a megszólításra tett kísérletben is benne rejlett a katarzis potenciálja, ezt még a magamfajta is megérzi valahol a bőre alatt. Ebben a pillanatban úgy tűnt fel, mintha pár héttel korábban félrediagnosticsztizáltam volna a helyzetemet: nem Párizs terelgetett Isten elgondolása felé, hanem az a fránya, lappangó világszellem. Ferenc pápa halála a saját moralitásom felülvizsgálatára ösztönzött párizsi hónapjaim utolsó hétvégéjén, és szeretném azt hinni, hogy egy egész világnak teremtett alkalmat arra, hogy egy pillantást vessen erkölcsi elveire, amikre bizony rátelepedik a por, ha az ember nem tartja karban őket.